

Policija in strah pred kriminaliteto¹

Gorazd Meško,² Marte Fallshore³ in Aleksander Jevšek⁴

Avtorji razpravljajo o vlogi policije pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto, ki je očitno večji problem od kriminalitete same. Strah pred kriminaliteto vodi v kaznovalni populizem in v prepričanje, da sistem družbenega nadzorstva ne deluje. Posledica tega je na eni strani zahteva po strožjem kaznovanju, drugi učinek pa je lahko vigilantizem. Avtorji opisujejo dejavnike, ki povzročajo strah pred kriminaliteto in predstavijo socio-demografski in socialnopsihološki model Van der Wurffa, Van Staalduinena in Stringerja (1989). Opisujejo tudi protislovja in neskladnosti v literaturi, ki obravnava strah pred kriminaliteto. Ta protislovja so povezana z različnim pojmovanjem kriminalitete, relativno objektivnostjo pri zaznavanju kriminalitete in s prikazovanjem kriminalitete kot naraščajočega problema. Problematizirano je tudi javno, politično in medijsko prikazovanje vloge policije ter posledice, ki jih imajo pričakovanja od policije. Ugotovitve kažejo, da si posebno pozornost zaslužijo ženske in starejši ljudje, ki se praviloma bolj bojijo kriminalitete kot ostali. Pri obvladovanju strahu pred kriminaliteto je treba upoštevati oceno viktimizacij, ranljivosti in moč družbenega nadzorstva. Dostopnost in vidnost policistov sta v teoriji o policijski dejavnosti najpomembnejša dejavnika za povečevanje občutka varnosti. Javnost pričakuje od policistov poleg dostopnosti, vidnosti in prijaznosti tudi učinkovitost. Policijsko delo v skupnosti temelji na naštetih dejavnikih, vendar ne more vplivati npr. na propadanje soseske, saj gre pri tem za pristojnosti, ki jih policija nima. Vloga policije pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto je protislovna – na eni strani navzočnost policije v soseskah prebivalce pomirja, na drugi strani pa si jo lahko ljudje tolmačijo kot posledico večje nevarnosti za kriminaliteto in kršitev javnega miru in reda.

Ključne besede: strah pred kriminaliteto, policija, v skupnost usmerjeno policijsko delo, soseska, lokalna skupnost.

UDK: 351.74 + 179.6 : 343.3/7

1 Uvod

Strah pred kriminaliteto je trenutno ena najbolj raziskovanih tem v mednarodni kriminologiji. V Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike so se kriminološke raziskave po koncu 60. let zelo razširile. V Veliki Britaniji v okviru Nacionalne pregledne študije o kriminaliteti dvakrat letno anketirajo približno 10.000 prebivalcev Anglije in Walesa o njihovih pogledih na kriminaliteto in problematiko, povezano s kriminaliteto. Ta študija je razjasnila tudi nekatera stališča do policijskega dela, viktimizacije, do pojmovanja tveganja ter

do strahu ljudi pred kriminaliteto. Študije o kriminaliteti izvajajo ne le v zahodnih evropskih državah in v ZDA, temveč tudi v državah srednje in vzhodne Evrope (Hatalak, del Frate in Zvekić, 1998; Zvekić, 1998; Kury, 2001) ter v Južnoafriški republiki (Mistry, 2004).

Izsledki raziskav v Združenem kraljestvu in ZDA kažejo, da ima strah pred kriminaliteto močan vpliv na dobro počutje velikega dela prebivalstva. Nekatere študije celo pričajo o tem, da je strah pred kriminaliteto večji problem kot kriminaliteta sama (Bennett, 1990; Hale, 1992; Warr, 1984). Chambers in Tombs (1984) sta pri pregledu Nacionalne pregledne študije o kriminaliteti poročala, da je »več kot polovica anketirancev (58 %) izjavila, da so bili v zadnjem letu zaskrbljeni zaradi možnosti, da postanejo žrtve kaznivega dejanja.« Praviloma se počuti ogrožena zaradi kriminalitete ali nereda približno ena tretjina udeležencev v takšnih študijah (Meško s sodelavci, 2006).

Zanimanje za strah pred kriminaliteto je povezano z zgodovinskim procesom socioloških, demografskih in psiholoških sprememb v zahodni družbi. Boomkens (2004) trdi, da so te tri strukturne spremembe moderne zahodne družbe povzročile nastanek novega družbenega in političnega vzdušja, v katerem je varnost postala ključna tema. Globalni proces individualizacije, fleksibilizacije, informatizacije, proces globa-

¹ Prispevek je nastal v okviru sodelovanja med Washington State University, ZDA in Fakulteto za varnostne vede UM jeseni 2006. Nosilca projekta o strahu pred kriminaliteto sta bila dr. Gorazd Meško in dr. Marte Fallshore. Avtorji prispevka se zahvaljujejo študentki Alethi Huisman iz University of Twente, Nizozemska in Mojci Rep, podiplomski študentki varstvoslovja za pomoč pri pregledu literature za pričujoči prispevek.

² Dr. Gorazd Meško, izredni profesor za kriminologijo in dekan Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru.

³ Dr. Marte Fallshore, izredna profesorica za kognitivno psihologijo, Central Washington University, ZDA.

⁴ Mag. Aleksander Jevšek, direktor kriminalistične policije, GPU.

lizacije gospodarskih in kulturnih odnosov ter kriza javnega sektorja so imeli razdiralne učinke na lokalne skupnosti. Med te učinke spada propad tradicionalnih družb, za katere so bili značilni socialna kohezija, predvidljivo gospodarsko okolje in lokalna specifičnost. Ti razdiralni učinki so ustvarili družbo, v kateri so občutek ogroženosti ter iskanje določene identitete in varne skupnosti postale stalne in določujoče značilnosti.

Garland (2000: 367) opisuje *kulturno formacijo* v družbah, ki imajo visoko stopnjo kriminalitete. Ta kulturna formacija ima več psiholoških in socialnih učinkov, ki vplivajo na politiko in »dajejo izkušnji kriminalitete ustaljeno institucionalno obliko«. V takšnih pogojih se ljudje začnejo bolj zavedati kriminalitete in se tako ujamejo v krog institucij in dnevnih praks, ki od njih zahtevajo, da prevzamejo identiteto dejanskih (ali potencialnih) žrtev kaznivih dejanj ter da mislijo, čutijo in se obnašajo v skladu s tem. V odgovor so se organi javnega reda osredotočili ne več na storilce (npr. rehabilitacija), ampak na žrtve kaznivih dejanj. Ta usmerjenost organov javnega reda temelji primarno na represivnih in kazenskih ukrepih (Robert, Stalans, Indemauro in Hough, 2003).

2 Dejavniki strahu pred kriminaliteto in socialnopsihološki model Van der Wurffa

Mnogi raziskovalci so preučevali strah pred kriminaliteto na empirični ravni, poskušali pa so ga razložiti tudi na teoretični način. Tega so se večinoma lotili predvsem sociologi. Torej, demografske spremenljivke, kot so starost, spol, dohodek na gospodinjstvo, prijateljske vezi, trajanje prebivanja, pretekle izkušnje viktimizacije itn., so predlagali za ključne dejavnike pri razlagi strahu pred kriminaliteto. Ta pristop imenujemo tudi *sociodemografski model* strahu pred kriminaliteto. Takšni modeli so se izkazali za koristne pri analizi strahu pred kriminaliteto. Vendar pa so raziskovalci pri osredotočenju na sociološke spremenljivke v veliki meri zanemarili socialnopsihološke in psihološke dejavnike, ki so lahko pomembni pri analizi strahu pred kriminaliteto (Van der Wurff s sodelavci, 1989; Farrall, Ditton, Bannister in Gilchrist, 2000). Sociološko pogojeno razmišljanje, ki prevladuje v literaturi, zanemarja pomembne procese, ki se lahko pojavijo na individualni ravni.

Primer kombiniranja sociodemografskih in socialnopsiholoških značilnosti strahu pred kriminaliteto so *orodja za zmanjševanje kriminalitete* (angl. *Crime Reduction Tools*). Po orodjih za zmanjševanje kriminalitete obstajajo trije poglobljeni modeli, ki analizirajo ravni strahu pred kriminaliteto (European Communities, 2004). Prvi model je *model viktimizacije*, po katerem visoke ravni kriminalitete (sociodemografski dejavnik) pripeljejo do večjega števila žrtev in tako povzročijo višje ravni strahu zaradi predvidevanja, da bomo

postali žrtev (socialnopsihološki dejavnik). *Model ranljivosti* kaže, da osebne značilnosti, kar je tudi socialnopsihološki dejavnik, prispevajo k strahu pred kriminaliteto. Po tem modelu sta socialna in/ali fizična ranljivost med pogloblitimi razlogi za strah pred kriminaliteto. *Model družbenega nadzora* kaže, da je pomanjkanje družbenega nadzora, kar je sociodemografski dejavnik, glavni vzrok za strah: neotesanost, kršitev javnega miru in reda in propadanje soseske vodijo do dejanskih ali simboličnih groženj, ki še krepijo strah pred kriminaliteto. Ti trije modeli kažejo, da obstajajo različne vrste sociodemografskih in psiholoških dejavnikov, ki lahko prispevajo k strahu pred kriminaliteto. Po modelu ranljivosti so sociodemografski dejavniki, kot so starost, spol, zdravje in revščina, lahko povezani s socialno in fizično ranljivostjo. Po modelu družbenega nadzora so mediji in okolje pomembni psihološki dejavniki. Ti trije modeli analize upoštevajo sociodemografske in socialnopsihološke dejavnike. Drugače povedano, tako demografska situacija kot individualne ravni strahu pred kriminaliteto se uporabljajo za analizo strahu pred kriminaliteto na splošno.

Xu, Fiedler in Flaming (2004) so pri nedavnih raziskavah uporabljali dejavnike, ki so podobni ukrepom za zmanjševanje kriminalitete, da bi tako analizirali povezave med kriminaliteto in neotesanostjo (angl. incivility) ter med vlogo v skupnost usmerjenega policijskega dela. Xu in sodelavci so uporabljali Kellingovo (1982) teorijo o razbitih oknih (angl. Broken-Windows-Theory⁵) za analizo strahu pred kriminaliteto. Ta teorija poudarja prioriteto vzdrževanja reda v zvezi s policijskim delom, usmerjenim v skupnost. Vzdrževanje reda je tako že začetek zmanjševanja strahu pred kriminaliteto. Če nikomur ni mar za stanje stavb v soseski, ne bo kolektivne pripravljenosti prebivalcev, da posredujejo za skupno dobro in preprečijo razvoj propadanja okolja. Tako se bosta na koncu kriminaliteta in/ali strah pred njo samo še povečala. Izsledki Xuja s sodelavci so pokazali, da način, kako prebivalci dojemajo policijsko delo v skupnosti, odzivanje na kršitev javnega miru in reda in na visoko stopnjo kriminalitete, jasno napoveduje strah državljanov pred kriminaliteto. Do enakih rezultatov so prišli Covington in Taylor (1991), Hope in Hough (1988), McGarrel, Giacomazzi in Thurman (1997) ter Taylor in Harral (1996). Po vseh teh študijah ima policijsko delo v skupnosti celovit cilj, ki je naravnan na kršitve javnega miru in reda ter kriminaliteto in ki poudarja tako organizacijske ukrepe kot sodelovanje skupnosti pri ocenjevanju varnosti v skupnosti. Ti izsledki kažejo, da policijsko delo v skupnosti neposredno zmanjšuje kriminaliteto. Ima tudi velik pozitiven vpliv na doživljanje strahu pred kriminaliteto pri prebivalcih.

⁵ Koncept, ki opisuje, kako lahko sorazmerno neškodljiv pojav (npr. zlomljeno okno v zapuščeni hiši) vodi v popolno opustošenje (op. prev.). Razbita okna so prisposoba za upadanje soseske in znak, da je tam družbeno nadzorstvo usahnilo.

3 Strah pred kriminaliteto – protislovja in neskladja

Prizadevanja za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto so povezana s pojmovanjem ljudi o vlogi policije v družbi in kriminalitetni politiki ter medijskih predstavah o kriminaliteti in odzivanju nanjo. Poskusi nadzorovanja situacij in oseb, ki ljudi prestrašijo, vsebujejo spreminjanje določenih dejavnikov v soseskah, ki lahko negativno vplivajo na socialno strukturo soseske.

V sodobni družbi velja, da je strah pred kriminaliteto rezultat vedno večje stopnje kriminalitete v soseskah in v družbi nasploh. Dejansko v ZDA stopnja kriminalitete pada (*National crime victimization survey*, 2003), medtem ko strah pred kriminaliteto ostaja enak ali pa se celo povečuje (Haynie, 1998; Warr, 1984; *National crime victimization survey*, 2003). Po drugi strani pa se v Južnoafriški republiki zvišuje tako kriminaliteta kakor tudi strah pred njo (Mistry, 2004). Kljub manjši verjetnosti, da bodo ženske postale žrtve kaznivega dejanja, se te počutijo bolj ogrožene kot moški (Haynie, 1998; Ferraro, 1996; Warr, 1984).

3.1 Paradoksi o strahu pred kriminaliteto

Po Van der Vijveru (2004) je javna razprava o ogroženosti polna paradoksov in neskladij. Prvi paradoks je *diferencialno pojmovanje kriminalitete* (Van der Vijver, 1993). Ljudje ponavadi mislijo, da je naraščajoča kriminaliteta (relativno) majhen problem v njihovi soseski, večji problem v mestu in velik problem v celotni državi. Ko ljudje govorijo o kriminaliteti na družbeni ravni, je ta povezana z umorom, posilstvom, oboroženimi ropi in drugimi vrstami hudih kaznivih dejanj. Ko ljudje govorijo o kriminaliteti v svoji soseski, omenijo probleme, ki so povezani z znamenji propadanja soseske: vandalizmom, onesnaženjem, mladostniki na cesti itn. Analize občutka ogroženosti v Van der Wurffovem (1992) modelu ne razlikujejo nacionalne ravni od lokalne; ta model le obravnava strah, ki ga ljudje doživljajo na lokalni ravni.

Drugi paradoks je *paradoks objektivnosti zaznave kriminalitete* (Van der Vijver, 1993). Občutki ogroženosti niso sami po sebi povezani s tveganjem, nevarnostjo ali viktimizacijo: zaznati je razhajanja med »dejanskim« problemom (negotovost, ki jo »objektivno izmerijo« odkrita kazniva dejanja) in »subjektivnim videnjem« problema (negotovost, kot jo doživljajo državljani). Precenjenost strahu, ki je povezana z verjetnostjo viktimizacije v Nemčiji in v Združenem kraljestvu, odseva to razhajanje (Farrall idr., 1997; Kury idr., 2004). Razhajanja kažejo tudi raziskave v ZDA (Haynie, 1998; Ferraro, 1996; Warr, 1984). Raziskave Vana der Wurffa so pokazale, da se ljudje, ki so bili žrtev kaznivega dejanja, niso počutili nič bolj ogrožene

kot ljudje, ki to niso bili. Starostniki in ženske so poročali o relativno visokem občutku ogroženosti, a vendar so bili sami redkokdaj žrtve. Van der Wurff (1992) in Tulloch idr. (1999) pripominjata, da starejše ljudi njihov življenjski slog velikokrat obvaruje pred tveganjem. Tako sta ranljivost in obvladljivost glavni razlagi za to vrsto strahu pred kriminaliteto, ki ga občutijo starejši ljudje.

Tretji paradoks je *pojav naraščajoče kriminalitete* (Van der Vijver, 1993). Kriminaliteto običajno predstavljajo kot pojav, ki se slabša, vendar pa izsledki anket, izvedenih od 80. let do danes, kažejo, da je strah pred kriminaliteto v soseskah na Nizozemskem ostal bolj ali manj na enaki ravni (Van der Vijver, 1993). Kot smo omenili poprej, v ZDA raven kriminalitete upada, strah pred kriminaliteto pa ostaja na enaki ravni ali pa celo narašča. Iz tega paradoksa izhaja, da ravni in vrste kriminalitete niso neposredno povezane s strahom pred kriminaliteto. Če hočemo zmanjšati strah pred kriminaliteto, zgolj boj proti kriminaliteti ne zadošča.

3.2 Soočanje s strahom pred kriminaliteto

Van der Vijver (1993) je uporabil Lernerjevo (1980) teorijo vere v pravični svet (orig. Belief in the Just World), da bi doumel, kako se ljudje spopadajo z morebitnimi nevarnimi situacijami. Ta teorija trdi, da ljudje želijo in morajo verjeti, da živijo v svetu, kjer vsak dobi, kar si zasluži, in kjer si vsak zasluži, kar se mu zgodi. Tako lahko svoj vsakdan preživijo z občutkom upanja in zaupanja v prihodnost. V pravičnem svetu ni nedolžnih žrtev, vendar pa se hkrati vsi zavedamo, da nedolžne žrtve vseeno obstajajo. Sodna oblast vzdržuje našo podobo pravičnega sveta, ker je simbol tako za zaščito »dobrega« kot za izkoreninjenje grožnje kriminalitete z bojem proti »zlu«. Če pa je nekdo postal žrtev kaznivega dejanja, ki vzbuja ogorčenje, to pomeni kršenje dožemanja pravičnega sveta, mora biti takšno dožemanje ponovno vzpostavljeno. To je bolj povezano z bojem proti nepravičnosti, ki so jo ljudje izkusili, kot pa s prijetjem storilca. Zato se želijo žrtve in javnost prepričati, da policija in ministrstvo za pravosodje delajo vse, kar je v njihovi moči, da bi rešili primer (Lasthuizen, van Eeuwijk in Huberts, 2005).

Lernerjeva teorija vere v pravični svet je problematična v številnih pogledih. Tisk in televizija prikazujeta svet, kjer lahko vsak, najsi bo dober ali slab, postane žrtev. Teorija ne pojasni, zakaj se veliko ljudi počuti ogrožene, čeprav – po tej teoriji – večina ljudi verjame, da so dobri državljani, kar naj bi jih obvarovalo pred slabimi stvarmi, torej tudi pred kriminaliteto. Zato moramo najti druge razlage, da bi razumeli, kako se ljudje spopadajo z morebitnimi nevarnimi situacijami. Čeprav je ta teorija nekoliko protislovna, vseeno pojasnjuje, da ljudje želijo verjeti, da živijo v svetu, kjer je hudo kaznovano in do-

bro nagrajeno. V sodobni družbi politiki to teorijo prenašajo v politiko represivnih in kazenskih ukrepov, s katero se bojujejo proti zlu, in tako dobrim državljanom zagotavljajo varnost (Lasthuizen s sodelavci, 2005).

Različni ljudje uporabljajo različne strategije, da bi s tem nadomestili protislovje med verovanjem v pravični svet in vedenjem, da se slabe stvari lahko in se zgodijo dobrim ljudem.

Sherwood, Singh in Singh (1994) ter Tweeksbury in Mustaine (2003) so navedli različne metode, s katerimi se ljudje lahko ubranijo, da bi postali žrtve kaznivega dejanja. Pri sebi imajo lahko kij, piščal, nož, puško ali drugo orožje, ki je namenjeno obrambi; lahko poskusijo zvišati število družinskih članov, starejših od 16 let; lahko tudi zmanjšajo obseg nočnih dejavnosti, ki potekajo zunaj doma in lahko namestijo protivlomno alarmno napravo. V anketi, izvedeni med študenti, sta Tweeksbury in Mustaine ugotovila, da je za tiste študente, ki so bolj boječi, bolj verjetno, da se bodo zatekli k samozaščitnim ukrepom. Ironično pa je, da sta ugotovila tudi, da je za tiste študente, ki se počutijo bolj varne doma, bolj verjetno, da bodo uporabili samozaščitne ukrepe kakor tisti, ki se počutijo ogrožene. Ta povezava ni povsem jasna; bolj verjetno je, da daje prav uporaba teh samozaščitnih ukrepov občutek varnosti in ne narobe. Meško s sodelavci (2007) je ugotovil, da tisti, ki se počutijo bolj varne, hočejo ta občutek zadržati oz. vzdrževati. Študentje, ki živijo blizu restavracij s hitro prehrano, in študentje, ki preživijo več časa s tujci, bodo manj verjetno uporabljali te ukrepe. Tweeksbury in Mustaine (2003) sta postavila hipotezo, da zadnja ugotovitev temelji na tem, da se ljudje, ki imajo več stikov s tujci, teh tudi manj bojijo. Zato se jim tudi ne zdi tako potrebno braniti se pred njimi.

3.3 Strah pred kriminaliteto pri ženskah in starejših ljudeh

Eden izmed glavnih problemov v zvezi s strahom pred kriminaliteto je višja raven strahu, o kateri bolj govorijo ženske kot moški. Raziskave o strahu pred kriminaliteto kažejo, da je strah žensk velikokrat povezan z njihovo manjšo fizično močjo in večjo ranljivostjo (Michau, 2005). Ženske razkrivajo svoj strah na podlagi teh dveh dejavnikov (Stanko, 1995). Ranljivost pa lahko vodi do neracionalnih reakcij celo ob objektivno manjši ravni kriminalitete. Te reakcije so posledica višje ravni strahu, o katerem govorijo ženske, vplivajo pa tudi na njihovo dobro počutje. Obstajajo razlike med ravnimi strahu pri moških in ženskah, kar je razlog, zakaj zmanjševanje tega strahu lahko zahteva različne pristope. Ko ženske govorijo o občutku ogroženosti, tudi izrazijo visoko stopnjo zavedanja o tveganjih. Ženske čutijo, da imajo manj nadzora nad svojim osebnim in javnim prostorom (Gilchrist, Bannister, Ditton, in Farral, 1998) in se pogosto doživljajo kot »lahke tarče« kaznivih dejanj (Pain, 1995). Zato je potrebno, da razumemo strah

žensk pred kriminaliteto in vzroke zanj (Plan It Safe). Painova je ugotovila, da se ženske bolj bojijo javnih prostorov kot zasebnih, kljub dejstvu, da se večina napadov dogaja v zasebnih prostorih. Painova je prav tako opozorila, da je mlajše ženske bolj strah kot starejše. Bolj nemočne ko se ženske počutijo, večji je njihov strah pred kriminaliteto (Plan It Safe).

Obstaja več dejavnikov, povezanih s strahom pred kriminaliteto, ki lahko prispevajo k občutku ogroženosti (Plan It Safe). Ženske se najbolj bojijo kaznivih dejanj, ki jih izvršujejo moški storilci, npr. spolno nadlegovanje ali spolni napad. Spolna kazniva dejanja zoper osebo povzročajo večji strah kot rop, ker so veliko bolj grozljiva (Plan It Safe). Ferraro (1996) trdi, da posilstvo lahko nastopa v vlogi »hujšega kaznivega dejanja«, ki zasenči vsa ostala. Njegova analiza, v okviru katere je preučeval strah pred posilstvom, je pokazala, da razlik med strahom pri moških in ženskah ni. Drugi dejavnik, ki se povezuje s strahom pred kriminaliteto, je izkušnja nadlegovanja pri ženski. Nadlegovanje v raznih oblikah se ponavadi dogaja v javnih prostorih. Nadlegovanje je lahko zastrašujoče, kar pojasnjuje občutke nemoči in ogroženosti. Zato žrtve nadlegovanja poročajo o višjih ravneh strahu pred kriminaliteto (Haynie, 1998). Ponavadi so telesno bolj ranljive, kar skoraj vedno pripelje do spolnega napada (prav tam). Izkušnja telesnega nasilja lahko poveča strah žensk pred kriminaliteto. Ženske, ki so izkusile nasilje v družini, se bolj bojijo kot tiste, ki tega nasilja niso izkusile (Plan It Safe). Drugi problem je razumevanje nasilja nad ženskami. Ženske, ki so bile čustveno ali telesno zlorabljene, pogosto kaznivega dejanja ne prijavijo, zlasti še, če do nasilja pride v njihovi lastni družini. Nasilja v družini ne dojemajo kot kaznivo dejanje. Če že prijavijo nasilje v družini ali nadlegovanje, ponavadi naletijo na pičel odziv policije. Nasilje nastopa v številnih oblikah in službe za pomoč ženskam morajo to razumeti. Pomanjkanje razumevanja je lahko tudi posledica pomanjkanja informacij, kar lahko povzroči, da se ne ukrepa niti takrat, ko bi se moralo. Spolno nadlegovanje in spolni napad sta dve kaznivi dejanji, ki se ju ženske najbolj bojijo. In nazadnje, ženske ocenjujejo lastno tveganje viktimizacije na podlagi informacij iz medijev. Način, kako mediji poročajo o kriminaliteti, lahko zavede ženske v prepričanje, da je kriminalitete veliko več, kot jo je v resnici, in tako poveča strah med ženskami (Haynie, 1998).

Družba mora najti rešitve, kako naj se spopade s to specifično problematiko. Soseske lahko načrtujemo brez »skrivališč« za potencialne storilce (načrtovanje varnih mestnih območij). Moramo razviti strategije za zmanjševanje strahu žensk pred kriminaliteto v javnih prostorih. Te strategije morajo biti primarno vključene v varnostne načrte skupnosti. Tako se ženske lahko počutijo varnejše v svoji soseski (Plan It Safe). Ustvarjanje varnejšega okolja lahko pripomore k zmanjševanju strahu žensk pred kriminaliteto. Varnejše skupnosti omogočajo ženskam sodelovanje v javnem življenju, ker

zmanjšajo njihove občutke ogroženosti in podaljšajo čas, ki ga ženske preživijo v skupnostih, ter hkrati zvišajo tudi njihovo udeležbo v javnem življenju (Plan It Safe).

Do zdaj so rešitve za zmanjševanje strahu žensk pred kriminaliteto vključevale ustvarjanje ženskam prijaznih območij pri preoblikovanju mest. Vendar pa moramo tudi upoštevati države, v katerih še vedno obstajajo neenakosti med moškimi in ženskami. Ukoreninjena prepričanja, vloge, v katerih nastopajo ženske v njihovi družbi, ter prepričanja o vrednosti žensk so razlogi za nasilno vedenje njihovih intimnih partnerjev. Države in civilna družba morajo razviti preventivne pristope, ki spodbujajo varstvo človekovih pravic in socialno enakost žensk (Michau, 2005). Dejavniki na različnih ravneh lahko vplivajo na to, kako moški ravnajo z ženskami: nasilno ravnanje izhaja iz kompleksa individualne, medsebojne, občinske in socialne dinamike. Rešitve morajo upoštevati različne stopnje individualnih sprememb in mobilizacije skupnosti. Zgolj osveščanje ni dovolj.

Vzpostavljanje zaupanja in postavljanje vzorov ima tudi pomembno vlogo za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto med ženskami. Več žensk, zaposlenih v vrstah policije, bi lahko pomenilo rešitev tega problema. Drugi morebiten pozitivni stranski učinek žensk, zaposlenih v vrstah policije, je, da so te na splošno bolj potrpežljive kot moški in bolj prožne pri reševanju problemov. Vendar so težave pri zaposlovanju žensk v policiji, ki večinoma izhajajo iz negativne naravnosti moških do žensk (Price, 1996). Policistke se bolj zanašajo na sposobnost komuniciranja. Tudi njihov način delovanja je drugačen, zato jih javnost tudi drugače dojema, kar lahko prispeva k pozitivni komunikaciji med policijo in skupnostjo ter h kulturnim spremembam (Stanko, 1995). Agresiven način obnašanja med moškimi policisti lahko pripelje do konfliktov med policijo in skupnostjo, kar lahko omaje zaupanje v policijske organe in poveča strah pred kriminaliteto (Bereton, 1999).

Treba je upoštevati tudi vlogo policije pri zmanjševanju strahu starejših pred kriminaliteto. Meško (2000) je v svoji študiji, ki jo je izvedel v Sloveniji, ugotovil, da je razen žensk tudi starejše moške in ženske bolj strah kot mlajše. Njihovo pričakovanje morebitnih nevarnosti v življenjskem okolju je bolj izrazito kot pri mladih ljudeh, saj ima poškodba ali premoženjska škoda težje posledice pri starejših kot pri mlajših ljudeh. Sposobnost starejših, da se spopadajo z vsakdanjimi problemi kakor tudi s potencialnimi storilci je manjša. Oh (2003) je obravnaval družbene vezi med starostniki, ki so temeljile na trajanju prebivanja, kriminalni viktimizaciji in zaznanih kršitvah javnega miru in reda. Domneva se, da so dejavniki, ki prispevajo k navezanosti ljudi na življenjsko okolje, povezani z dolžino bivanja na določenem območju in s tem, kako so ljudje vzpostavili in vzdrževali družbeno mrežo (ohranjanje stikov s sosedi in z drugimi prebivalci). Ljudje,

ki so bili viktimizirani, trpijo za depresijo in niso povezani z drugimi člani družine, sosedi in prijatelji (Oh, 2003: 495). Izsledki Ohove raziskave kažejo, da imajo starejši manj prijateljev v lokalni skupnosti kot mladi ter da viktimizacija ne vpliva na prijateljstvo med sosedi. Zanimiva ugotovitev je, da kriminalna viktimizacija krepi sosedske vezi, kar prispeva k zmanjšanju nadaljnjih viktimizacij. Starejši so prav tako kot druge starostne skupine dovzetni za zunanji in socialni nemir, ki je povezan z njihovim zaupanjem in doživljanjem socialne kohezije, vendar socialni in zunanji nemir, ki ga doživljajo starejši, zmanjšuje njihovo sposobnost sodelovanja pri stabilizaciji soseske (Oh, 2003: 503). Zato starejši potrebujejo več pozornosti in zagotovil s strani policije.

4 Dojemanje vloge policije: še nekaj paradoksov in neskladij

Eden izmed osrednjih paradoksov v zvezi s tem, kako javnost gleda na policijo, ima opraviti z vlogo policije v družbi (Van der Vijver, 1993). Ta paradoks je tesno povezan s paradoksom diferencialnega zaznavanja kriminalitete. Na splošno so ljudje prepričani, da je naloga policije »zatirati kriminaliteto in boj proti kriminaliteti«. Ko pa jih vprašamo, kaj pričakujejo od policije v svoji soseski, se boj proti kriminaliteti izkaže kot dokaj nepomemben (Van der Vijver). Na lokalni ravni obstajata po mnenju prebivalcev dve vrsti prednosti: policija bi se morala hitro in primerno odzivati na nujne situacije in biti dosegljiva, vidna in dostopna: prebivalci hočejo imeti policijsko postajo, hočejo poznati policiste po imenih in celo imeti »svojega lastnega policista« v soseski; ta naj bi hodil po soseski in bil v stiku s prebivalci (Van der Vijver, 2004; Meško, 2000; McConville in Shephard, 1992). Mehanizem, ki se skriva za peš patroljo in z njo povezanim manjšim strahom pred kriminaliteto, ostaja nepojasnen (Salma, Gronroos in Keskinen, 2004).

Drugi paradoks je povezan z mnenjem javnosti o strahu pred kriminaliteto: mnogi so prepričani, da večje število policistov zmanjšuje strah pred kriminaliteto in stopnjo kriminalitete (Bayley, 1994). Poznamo dva vidika tega prepričanja. Prvič, večje število policistov ne pomeni nujno, da bo več policistov na ulicah. Delo policistov večinoma obsega (približno v 70 %) pisanje poročil in izvajanje drugih administrativnih opravil. Drugič, bolj vidni policisti bi lahko imeli nasproten učinek. Javnost bi lahko dobila občutek, da je nekaj narobe ali da je soseska postala manj varna. Več policistov za zmanjšanje strahu pred kriminaliteto je verjetno nekoliko poenostavljen odgovor. To je le kratkoročna psihološka rešitev. Takoj ko se ljudje privadijo na število policistov, jih želijo imeti še več, namreč zato, ker se še vedno bojijo kriminalitete iz drugih razlogov (npr. zdravja ali finančne situacije).

Lasthuizen in sodelavci (2005) so pokazali, da ima negativno javno mnenje (zaradi pomanjkanja policijskega delovanja) velik vpliv na občutek ogroženosti. Vendar anketa odraslih in mladostnikov, izvedena na Finskem (Salmi s sodelavci, 2004), kaže, da je tiste ljudi, ki so večkrat videli policiste v peš patroljah, ko so klepetali s prebivalci ali jim dajali informacije, manj strah kriminalitete kot tiste, ki so videli policiste le v avtomobilih. Ta povezava je opazna v obeh anketiranih skupinah, vendar je bila pri odraslih močnejša. Za najstnike, ki so policiste večkrat videli v peš patroljah, je to pomenilo manj strahu pred kaznivimi dejanji zoper telo, ne pa tudi manj strahu pred kaznivimi dejanji zoper lastnino. Podoben učinek so ugotovili tudi v skupini odraslih, vendar razlika ni bila statistično pomembna. Za obe skupini je bilo to, da so večkrat videvali policijo v policijskih avtomobilih, povezano z večjih strahom pred kaznivimi dejanji tako zoper osebe kot zoper lastnino. Oba načina vidljivosti (peš patrolja in motorizirana policija) sta napovedala dve dimenziji strahu (osebe in lastnina). V prejšnji študiji (Salmi s sodelavci, 2000; kot navedeno v Salmi s sodelavci, 2004) so prebivalci, ki so policiste večkrat videli v peš patrolji, pozitivno dojemali policijo: zanje je bila policija bolj prijateljska in njim bližja. Po drugi strani pa so ljudje, ki so večkrat videli policiste v policijskih avtomobilih, imeli negativno mnenje o policiji. Zdi se, da so bližji stiki s policijo glavni dejavnik za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto. Zaključek Salmija in sodelavcev je, da so prebivalci območij, kjer je peš patrolja aktivna, bolj zadovoljni z delom policije kot prebivalci območij z motoriziranimi policijskimi patroljami.

Drugi problem z določanjem vloge policije je, da se raven strahu pred kriminaliteto na podežlju in mestih območjih razlikuje. Ljudje, ki živijo v podeželskih območjih, bodo manj verjetno govorili o strahu pred kriminaliteto kot ljudje, ki živijo v mestih (European Communities, 2004). Zaradi različnega občutja povezanosti skupnosti (socialne kohezije) na mestnih in podeželskih območjih so tudi pričakovanja javnosti do policije drugačna. Podeželska območja imajo bolj »skupnostne družbe«, torej bolj gosto mrežo individualne medsebojne odvisnosti z občutnimi kulturnimi obvezami do medsebojnih obveznosti. Kazniva dejanja v manjših mestih in vaseh močno vplivajo na občutek ogroženosti v skupnosti. Zdi se, da je potreba po dostopnem, vidnem in dosegljivem policistu, ki pozna vse ljudi in ve vse, največja na podežlju.

Za urbana območja so značilne šibke vezi med prebivalci in visoka mobilnost prebivalstva (Hope, 1995). Ljudje imajo drug o drugem malo informacij zaradi strategije družbenega izogibanja ali moralnega minimalizma. Življenje ljudi v mestih ni osredotočeno na bivališče, temveč na celotno mesto (delo, prijatelji ipd.). Tako je zasebnost pomembnejši vidik življenja kot komunalizem (ali še bolj skrajno – avtoritarni komunitarizem). Zasebnost lahko ohrani red bivalnega okolja prebivalcev. Poudarek ni na območju, ampak na proble-

mih na splošno. Zato prebivalce ne zanima policija, ki varuje določeno sosese ali določene ljudi, temveč želijo, da policija reši probleme, ki so bolj opazni v mestu: mladina, ki se potika okoli, priseljenci, bagatelna kazniva dejanja, prekrški itn.

Policijsko delo in policijo je težko opredeliti. Ne le, da v javnosti obstajajo različni pogledi na policijsko delo, tudi policisti sami različno gledajo nanj. Pogosto si ti različni pogledi nasprotujejo in otežujejo upravljanje policijskih organov. Policisti potrebujejo določeno mero svobode pri svojem delu, da se zmorejo spopasti z vsemi vrstami varnostnih razmer. Ta svoboda pomeni, da imajo policisti priložnost delovati v skladu s svojimi pogledi na policijsko delo. Van der Torre (1993) razlikuje štiri nasprotujoče si načine delovanja policije, ki odsevajo različne poglede na policijsko delo: pragmatičen pristop (uporaba izključno policijskih pristojnosti za hitro in učinkovito izpolnjevanje glavne naloge ob prepoznavanju rokov), pesimistični pristop (policija nima veliko vpliva na probleme), pristop vzdrževanja reda (ostati odločen v imenu pravice) in pristop socialnega delavca (človeška dimenzija). Upoštevati moramo, da se pristop do zmanjšanja strahu pred kriminaliteto od policista do policista razlikuje ter da policisti delujejo na takšen način, ki jim ustreza. Različne načine policijskega dela je pogosto težko kombinirati v eni policijski enoti, ker so cilji, merila in tarče različni (Xu s sodelavci, 2005).

5 Vloga politike in medijev pri strahu ljudi pred kriminaliteto

Strah pred kriminaliteto ima močan vpliv na politične odločitve. Opazimo lahko, da se je v zahodni družbi zahteva po kaznovanju storilcev v zadnjih letih povečala (Roberts s sodelavci, 2003) pogosto na podlagi pristopa, ki je usmerjen v žrtve kaznivih dejanj. Strah pred kriminaliteto je tako pomemben element kaznovalnega populizma, da politiki priznavajo in izrabljajo strah pred kriminaliteto, ki ga ustvarjajo mediji, zloglasni primeri in spremembe nekaterih pravnih norm (pogosto sprejetih brez zadostnega strokovnega posvetovanja in pod pritiskom tistih, ki se sklicujejo na moralo) (Kury s sodelavci, 2004). Po Mešku (2004) so politične elite spregledale, da družba ni samo žrtev kriminalitete, temveč tudi vzrok zanjo. Politiki se v boju proti kriminaliteti in zagotavljanju varnosti soočajo z dilemo »svobode in varnosti«. Zdi se, da politične elite žrtvujejo svobodo za varnost. Izjavljajo, da je njihov cilj varovanje državljanov pred viktimizacijo, vendar je njihov skriti cilj dokaj pogosto politična korist (tj. ponovna izvolitev).

Danes je kriminaliteta običajen pojav v naši družbi in kakor večino drugih problemov (npr. brezposelnost) jo politiki obravnavajo kot rešljiv problem. Zdi se, da hoče sodobna družba izkoreniniti vse zlo v družbi, da bi lahko »dobri držav-

ljani« živeli svobodno, ne da bi občutili strah (upravičevanje vere v pravični svet). Ta perspektiva zmanjševanja kriminalitete in zmanjševanja strahu pred njo vzbuja velika pričakovana državljanov glede varnosti.

Problem strahu pred kriminaliteto je politična zadeva, ker politiki, ki zlorabljajo strah pred priseljenci, revnimi, južnjaki, vzhodnjaki in drugimi marginaliziranimi in stigmatiziranimi družbenimi skupinami, pripisujejo kriminaliteto tem skupinam, da bi tako v javnosti, ki jim zaupa, okrepili svojo verodostojnost. Vpliv medijev na posameznikovo pripisovanje kriminalitete določenim skupinam, okoliščinam in morebitna viktimizacija zahtevajo dodatne raziskave. Medije se pogosto dojema kot glavne povzročitelje strahu pred kriminaliteto; izpostavljanje nasilnih dramatičnih vsebin po televiziji v času, ko je gledanost največja, samo še krepi strah pred kriminaliteto. Raziskave, ki so jih izvedli Romer, Jamieson in Aday (2003), so pokazale, da spremljanje dnevnih televizijskih poročil povečuje strah in zaskrbljenost zaradi kriminalitete. Lasthuizen in sodelavci (2005) so pokazali, da je en sam primer nasilja, o katerem mediji izčrpno poročajo, dovolj, da ustvari občutek ogroženosti v javnosti. Zato je vpliv medijske osredotočenosti očitno pomemben.

6 Metode zmanjševanja strahu pred kriminaliteto

Od 1990. leta dalje je strah pred kriminaliteto postal mednarodno obravnavana in raziskovana tema. Do nedavnega se je Evropska unija predvsem osredotočala na preprečevanje in preiskovanje različnih vrst kaznivih dejanj (vključno z organizirano kriminaliteto), vendar pa se je postopoma začela zavedati pomembnosti strahu pred kriminaliteto kot dejavnika kakovosti življenja. Zmanjševanje strahu pred kriminaliteto je zdaj ena izmed prednostnih nalog Evropske mreže za preprečevanje kriminala (EUCPN). Kar nekaj ukrepov in dobrih praks za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto je opisanih v poročilu, ki ga je podala EUCPN (2004) v zvezi z učinkovitim zmanjševanjem strahu pred kriminaliteto. Čeprav raziskave o strahu pred kriminaliteto temeljijo na treh indikatorjih Mednarodne ankete o žrtvah kriminalitete (ICVS), EUCPN obravnava posledice nekaterih metod za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto. Te metode so pogosto povezane s preprečevanjem kriminalitete in ne zgolj s strahom pred kriminaliteto.

1.1 Načrtovanje varnega mestnega okolja

Eden izmed poglobitvenih preventivnih ukrepov za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto je *načrtovanje varnega mestnega okolja*. Nekatera okolja lahko spodbujajo kriminaliteto in tudi strah pred njo. Načrtovanje varnega mestnega okolja je

način zmanjševanja kriminalitete in je zagotovilo ljudem, da je na tem območju varno živeti. V tem primeru odstranimo »okoljska izhodišča« za kriminaliteto, kot so razmetane smeti, razbita okna, znamenja vandalizma, grafiti itn. Odprti vidni prostori, naraven nadzor, več ulične razsvetljave in zunanja podoba območja lahko vplivajo na ravni kriminalitete in tudi na strah pred njo. Število uličnih svetilk naj bi bilo povezano s strahom pred kriminaliteto, vendar rezultati študije o vplivu ulične razsvetljave, ki jo je izvedlo Ministrstvo za notranje zadeve v Združenem kraljestvu, kažejo, da več ulične razsvetljave ni prineslo nekega splošnega povečanja občutka varnosti, razen pri ženskah (Atkins, Husain in Storey, 1991; European Communities, 2004). Nekateri dejavniki v zvezi s prebivališči lahko tudi bolj vplivajo na strah kot pa na dejansko tveganje za kriminaliteto: večja/višja ko je stanovanjska stavba, višja je stopnja strahu prebivalcev pred kriminaliteto (European Communities, 2004; Newman in Franck, 1980).

Težava pri načrtovanju varnega mestnega okolja je, da se velikokrat dojema kot napad na javne prostore, in sicer zato, ker ima omejevanje priložnosti za izvrševanje kaznivih dejanj lahko za posledico, da se mesto zdi manj vabljivo. Odstranjevanje javnih stranišč in klopi, na katerih spijo brezdomci, lahko sicer zmanjša kriminaliteto, prebivalci pa to tolmačijo kot poskus, da so mesta videti kot trdnjava namesto kot odprti, vabljivi, varen mestni zabaviščni park (Van der Vijver in Terpstra, 2004). Druga težava pri načrtovanju varnega mestnega okolja je, da se problem lahko prenese z enega območja na druga znotraj mesta. Ali pa se lahko spremenijo vrste kaznivih dejanj; morda se ta ne dogajajo več v javnih, temveč v zasebnih prostorih, npr. lahko se poveča število vlovov v stanovanja.

2.2 Socialni pristop k preprečevanju kriminalitete

Poleg načrtovanja varnega mestnega okolja obstaja tudi bolj socialen pristop k preprečevanju kriminalitete in zmanjševanju strahu pred njo. Ta pristop poudarja družbene in gospodarske vzroke za kriminaliteto, potrebo, da se obravnava dejavnike motivacije, ki spodbujajo kriminaliteto, ter ljudi kot glavnih akterjev družbenega nadzora (Crawford, 2004). Rezultat tega pristopa so decentralizirane in v sosesko usmerjene perspektive in politike, ki jih sestavljata dve ključni strategiji (Van der Broeck, 2004). Prva strategija vključuje več nadzora na ulicah in boljše varovanje javne in zasebne lastnine. To so vidni in dostopni policisti, ki so prijateljski in strogi v svojem pristopu. Hkrati pa morajo tudi prebivalci bolj odgovorno prepoznavati kriminaliteto. Obstajajo različni primeri te strategije: projekti vrste »čuvaji soseske«, ki jih novačijo zaradi krepitve družbenega nadzora, programi peš patrolj v soseskah, katerih cilj je zagotoviti varnost in občutek pomiritve (European Communities, 2004). Druga, v sosesko

usmerjena strategija, vključuje boljšo integracijo skupin »tveganja«, torej mladih, brezposelnih in etničnih manjšin (Van der Broeck, 2004).

Obe strategiji se primarno osredotočita na lokalno ureditev (lokalni problemi zahtevajo lokalne rešitve) in na partnerski pristop: sodelovanje raznih organizacij in udeleženih strani, horizontalne mreže, ki vključujejo lokalne občinske organe, večje javne službe, prostovoljne in poslovne sektorje kakor tudi pomembne skupine skupnosti in združenja. Skoraj vse nizozemske občine razvijajo strategije, ki bi izvajale tako socialno in varnostno politiko. Razlog za te strategije, usmerjene v območja, je domneva, da ker se problemi pojavljajo znotraj soseske, so razlogi in rešitve teh problemov prav tako na tem območju (Duyvendak, 2004). Zlasti na tistih območjih, kjer se je sestava prebivalstva hitro spreminjala, se kaže velika potreba po posredovanju strokovnjakov (Duyvendak). V teh dinamičnih soseskah se življenje prebivalcev zelo razlikuje. Družbene vezi so pogosto šibke. Pripravljenost, da nekaj spremenimo, je lahko zelo nizka, ker v soseski ni dejavnikov, ki bi to spodbujali.

Vsi ti ukrepi vsebujejo elemente, ki obvladujejo želje lokalne oblasti do policije: na voljo bi moralo biti zadostno število policistov v vozilih in v peš patroljah. Vsak policist oz. policistka lahko tudi izstopi iz policijskega avtomobila in se sprehodi. Potrebna niso nobena dodatna finančna sredstva, le motivacija, da se tako ravna (Salmi s sodelavci, 2004). Dodatni dejavniki vključujejo več pozornosti policije, namenjene specifičnim lokalnim problemom (npr. skupine mladih, ki povzročajo nemir, nemir v bližini barov ali nemir, ki ga povzroči specifična skupina), redni nadzor v javnem sektorju, ki naj poteka tako, da bo razviden državljanom; policija pa bi morala biti tudi bolj dostopna za lokalne prebivalce (Terpstra, 2004). Osrednji problem je, da je ta težava pogosto v navzkrižju s pomanjkanjem virov znotraj policijskih organov in/ali s cilji nacionalne ali lokalne policije. Obravnave učinkovitosti in upravljanja tveganja bodo postali pomembnejši, tako da bo policija lahko in bo delovala, kakor ji ustreza.

7 Policijsko delo v skupnosti in strah pred kriminaliteto

Najbolj zgodnji poskusi, da bi zmanjšali obseg kriminalitete v soseskah z namenom zmanjševanja strahu, so bili izvedeni na nacionalnih in lokalnih ravneh, pri čemer je imela najpomembnejšo vlogo samo policija. V preteklosti so se na rešitve primarno osredotočili na nacionalni ravni, recimo s programi za prekvalifikacijo brezposelnih, z osredotočenjem na policijo kot na organizacijo za boj proti kriminaliteti, ki se bojuje proti zločincem in varuje nedolžne, ter s proaktivnim

preprečevanjem, npr. z video nadzorom in peš patroljiranjem. Sodobnejše politike so namenile več pozornosti rešitvam na lokalni ravni. Politiki so se osredotočili na metode neformalnega družbenega nadzora znotraj sosesk, kjer sodelujejo policisti, socialni delavci in prebivalci. To metodo imenujemo *policijsko delo v skupnosti*.

Van der Wurff (1992) in Xu s sodelavci (2005) razlagajo, da je sosedski pristop le delni odgovor na strah pred kriminaliteto. Soseska se zdi primerna za ukrepanje proti problemom, ki povzročajo strah, hkrati pa ponuja priložnosti, da pokažemo in sporočimo, da strah na območju ni potreben. Duyvendak (2004) navaja dva pomembnejša razloga za osredotočenje na sosesko v povezavi z izboljšanjem občutka varnosti. Ljudi preteklost ali tradicija ne vežeta več na nek prostor, zato si bolj resno in bolj skrbno izberejo prostor, kjer živijo in delajo. Lokalne vezi postanejo pomembnejše, ker so druge vezi z družbo izginile. Drugič, lokalno okolje se zdi najbolj očiteno prostor za zmanjševanje raznih vrst družbenih problemov, kot sta kriminaliteta in ogroženost. Domneva se, da če se problemi pojavijo znotraj soseske, so razlogi in rešitve za te probleme prav tako v tej soseski.

Po Duyvendaku (2004) obstajata dve možnosti, da soseske rešujejo strah pred kriminaliteto. Prva dojema sosesko kot gojitvena tla za skupek kriminalnih elementov, kjer se problemi združujejo in rastejo. S tega vidika so soseske same vzrok kriminalnega obnašanja in občutka ogroženosti in zato so za zmanjšanje strahu pred kriminaliteto potrebne zunanje in družbene spremembe. Drugi vidik dojema sosesko kot privlačen, gostoljuben, zdrav in celo zdravilen prostor, ki omogoča, da si opomorejo vsi, ki so socialno šibki ali izključeni iz družbe. V tem primeru lahko soseska pripomore k rešitvi varnostnih problemov. Ta dva vidika vsebujeta idejo Xuja in sodelavcev (2005), da je »neorganiziranost« soseske osrednji vzrok problemov družbene varnosti. Sklepa, do katerega sta prišla Duyvendak in Xu s sodelavci, sta različna. Duyvendak zaključuje, da bo povečanje kolektivne učinkovitosti (tj. krepitev socialnih mrež, socialne kohezije in skupnih pričakovanj v socialnih mrežah) rešilo veliko problemov, medtem ko Xu s sodelavci zaključuje, da ima kolektivna učinkovitost manj pomembno vlogo pri nadzoru nemira, kriminalitete in strahu, kot ga pa ima policijsko delo v skupnosti. Čeprav je vloga kolektivne učinkovitosti manjša v teoriji Xuja in sodelavcev, to ne pomeni, da ni pomembna. V skupnost usmerjeno policijsko delo temelji na ideji sodelovanja skupnosti. Krepitev družbenih odnosov med prebivalci soseske lahko izboljša sodelovanje s policijo in hkrati izboljša neformalni družbeni nadzor.

Različne študije strahu pred kriminaliteto kažejo, da so višje ravni bogastva, zdravja in kakovosti življenja povezane z manjšim strahom pred kriminaliteto. Skrb za osnovne po-

trebe ljudi in za kakovost življenja (zlasti za zdravje) je tesno povezana z vsemi vrstami strahu – vključno s strahom pred kriminaliteto. Strah pred kriminaliteto se lahko izrazi v slabem počutju. Na splošno je ta težava povezana s sodobnim razmišljanjem o varnosti v naših skupnostih. Meško (2004) je ugotovil, da predstavniki lokalnih skupnosti v Sloveniji pripisujejo precejšen pomen naslednjim dejavnikom preprečevanja kriminalitete, ki naj bi domnevno rešili problem kriminalitete in strahu pred njo. Ti so:

(1) *socialna preventiva* (usposabljanje za starše, reševanje socialnih problemov, učencem prijazne šole, sposobni učitelji, dostopnost dejavnosti v prostem času, odgovornost lastnikov podjetij),

(2) *samozaščitni ukrepi* (dostopnost informacij o preprečevanju kriminala, samozaščitno vedenje posameznikov),

(3) *formalni družbeni nadzor* (policijsko delo in kaznovanje storilcev kaznivih dejanj, kazenskopravni odziv na kriminaliteto),

(4) *zasebni družbeni nadzor* (zasebni varnostniki v šolah, zaseben varnostni sektor, 'varnostni nadstandard', nevladne organizacije za pomoč oškodovancem).

8 Sklepne misli

Policijsko delo v skupnosti je trenutno eden izmed osrednjih konceptov pri (policijskem) preprečevanju kriminalitete in zmanjševanju strahu pred njo. Namen tradicionalnega policijskega dela je boj proti kriminaliteti, medtem ko je cilj policijskega dela v skupnosti izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev. Pri tradicionalnem policijskem delu se rezultati merijo s statistiko, pri v skupnosti usmerjenem policijskem delu pa s strahom pred kriminaliteto med prebivalci in kakovostjo življenja v skupnostih. Prebivalce najbolj skrbijo situacije, s katerimi se dnevno soočajo: kršitve javnega reda in miru, vznemirljive okoliščine, nered, hrup ipd., s čimer se ukvarja policija, ki deluje v skupnosti in manj tradicionalno policijsko delo. Razlika med obema pristopoma je, da je klasično policijsko delo preiskovanje in obvladovanje kriminalitete, policijsko delo v skupnosti pa se odziva na kršitve javnega reda in miru in skrbi za kakovost življenja. Tradicionalno policijsko delo je usmerjeno v kazniva dejanja. To pomeni, da se ne ukvarja s problemi skupnosti; tako se težave nadaljujejo ali pa celo stopnjujejo. Vedno bolj velja, da je zmanjševanje strahu pred kriminaliteto naloga policije, ki je pristojna za policijsko delo v skupnosti (Winkel, 1986, navedba v Salmi s sodelavci, 2004). To je preventivno delo za izboljšanje stanja ali ponovno vzpostavitev reda v soseski. Ker kršitve javnega miru in reda vzbujajo več strahu kot kriminaliteta, je ta naloga pri zmanjševanju strahu pred kriminaliteto zelo pomembna.

Na žalost pa policijsko delo v skupnosti ne more dohajati zahtev javnosti in je rešitev samo za nekatere probleme, ki se nanašajo na strah pred kriminaliteto (vidnost in dostopnost policije) in na zmanjševanje kriminalitete v življenjskih okoljih. Policija v večini evropskih držav še nima posebnih strategij za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto (Salmi s sodelavci, 2004). Salmi s sodelavci je prišel do zaključka, da peš patrolje zmanjšujejo strah pred kriminaliteto, vendar so drage in se počasi odzivajo na nujne situacije. Tudi motorizirani policisti so izrazili zameri proti temu, kar so doživljali kot posebne dogovore med policisti in prebivalci. Pritožili so se tudi, da je služba peš patrolj bolj podobna socialnemu delu kot »rednemu policijskemu delu«. Motorizirani policisti so menili, da morajo sami hiteti od klica do klica in reševati resne probleme, medtem ko naj bi policisti v peš patroljah cele dneve le »klepetali s prebivalci«.

Policijsko delo v skupnosti se dopolnjuje z idejo o različnem pojmovanju kriminalitete. Upošteva, da imajo ljudje različne potrebe, in hkrati ustvarja situacije, kjer se večini teh potreb ustreže. Varnostni problemi ljudi v soseskah so majhni v primerjavi s tem, kar se dogajajo v celotnem mestu. Običajno pa ljudje doživljajo probleme v svojih skupnostih za večje, kot dejansko so, in jih v primerjavi z drugimi okolji opisujejo v predimenzionirano. Policijsko delo v skupnosti je pomembno tudi zaradi strahu pred kriminaliteto med starostniki. Starejši ljudje so pogosteje doma, zato je vidnost in dostopnost policistov v njihovi soseski pomembna. Zaradi njih se počutijo bolj varne ali pa jih je manj strah zapustiti dom. Policijsko delo v skupnosti pogosto ni ustrezen odziv na strah žensk pred kriminaliteto. Ženske se bolj bojijo hudih kaznivih dejanj (npr. posilstva), medtem ko je za policista, ki opravlja v skupnost usmerjeno delo, pogosto značilno, da rešuje majhne probleme in da ni nujno branilec pred posiljevalcem. Zato je za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto, ki ga občutijo ženske, potreben drugačen pristop.

Danes vključuje novi način spopadanja z dejansko stopnjo kriminalitete in s strahom pred njo več odgovornosti javnosti, zahteva pa tudi partnerstvo med policijo, javnostjo in drugimi strokovnjaki. Strokovnjaki z različnih področij se zavedajo, da strah pred kriminaliteto povzroča ne le stopnja kriminalitete, ampak tudi socialni problemi na lokalni in nacionalni ravni. Ta novi pristop ponuja več možnosti za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto, ker je multidisciplinaren: reševanje sociodemografskih problemov (npr. soseske z veliko priseljenci, s slabimi bivalnimi pogoji, vandalizem, nizek socialni in družbeni standard) in socialnopsihološki problemi (npr. strah pred kriminaliteto, vezanost na socialne mreže, druženje z ljudmi v soseski, ocena lastne privlačnosti za storilce kaznivih dejanj, samoatribucije in različne atribucije ipd.).

Strah pred kriminaliteto je pomemben vidik kakovosti življenja. Nanj ne vpliva samo policija, temveč tudi politika in mediji. Policija je le del verige pri zmanjševanju (ali večanju) strahu pred kriminaliteto, ki ga pogosto povzročijo mediji in politika. Strah pred kriminaliteto je pomemben element kaznovalnega populizma, in sicer zato, ker politiki ta strah izrabljajo. Politiki zatrjujejo, da je njihov cilj varovati državljane pred viktimizacijo (Salmi s sodelavci, 2004), vendar je dokaj pogosto njihov skriti cilj politična korist. V situaciji, kjer mediji in politiki povečujejo strah in kjer ljudje niso zadovoljni z delom policije, lahko prebivalstvo prevzame nadzor nad lastno varnostjo. Meško (2004) je dokazal, da se ljudje počutijo odgovorne za svojo lastno varnost in so se pripravljene zateči k uporabi samozaščitnih ukrepov in k zasebnemu družbenemu nadzoru.

Čeprav je policija le člen v varnostni verigi, je odgovorna in ima tudi možnosti za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto. Izobraževanje in poklicne možnosti za ženske v vrstah policije so velikega pomena za prihodnost. Ti ukrepi lahko močno vplivajo na organiziranost policije in tudi na njen način delovanja. Seznanjanje novih policistov z občutki ogroženosti in več žensk v vrstah policije lahko pripomore k ravnotežju med prijaznostjo in učinkovitostjo. Lahko celo izboljša kakovost življenja žensk, zlasti v tistih državah, kjer ženske in moški niso enakopravni in kjer nasilje v družini velja za nekaj običajnega. Seveda pa rešitve za kazniva dejanja, storjena v družini, vključujejo ozaveščenost celotne družbe.

Van der Wurffove (1992) in druge svetovne raziskave o strahu pred kriminaliteto (Farrall s sodelavci, 1997, 2000) kažejo, da je ta strah delno povezan z značilnostmi sosesk in s splošnim družbenim vzdušjem (demografske, socialne, ekonomske in politične posebnosti). Raziskave v Sloveniji in BiH kažejo na to, da drugi vidiki, npr. povojni problemi, kot so brezposebnost in raven kriminalitete, vplivajo na strah pred kriminaliteto (Meško, Petrovec, Muratbegović, Areh in Rep, 2006). V BiH je strah pred kriminaliteto v močni zvezi z družbeno dezorganizacijo, medtem ko je v Sloveniji bolj povezan z neoliberalističnim družbenim vzdušjem – tekmovalnostjo, egoizmom, pojmovanjem tujcev kot vira nevarnosti ipd. Sosedski pristopi niso najboljša rešitev za tovrstne probleme, čeprav lahko pripomorejo k rešitvi. Podoba kriminalitete, kot jo prikazujejo mediji (»vsakomur se lahko zgodi«, neobvladljivost situacij, negotovost), je drugi mednarodni in nacionalni problem, ki se ga ne more rešiti na lokalni ravni. Na eni strani so neodvisni mediji pomemben steber demokratične družbe, predvsem razvoj rumenega tiska in (zelo pristranskega) medijskega prikazovanja kriminalitete pa vodi v ustvarjanje strahu pred kriminaliteto – možni odzivi na veliko količino informacij o kriminaliteti so običajno preobčutljivost ali apatija. Podobe o kriminaliteti in storilcih kaznivih dejanj v medijih lahko vodijo do legitimizacije ostrejših politik o zmanjševanju kriminalitete (npr. policijska dejavnost, ki temelji na nični

toleranci). Vendar te politike niso nujno povezane z zmanjšanjem kriminalitete ali strahu pred njo.

Pri »zmanjševanju« občutkov ogroženosti oz. strahu pred kriminaliteto se je treba zavedati, da je strah pred kriminaliteto človeški odziv oz. da je strah človeško čustvo, ki ljudi naredi bolj čuječe v negotovih situacijah. Seveda pa je vprašanje, kdaj in v katerih situacijah so smiselne intervencije za zmanjšanje strahu pred kriminaliteto. To je predvsem tedaj, ko strah vodi v moralno paniko in prihaja do kaznovalnega populizma, ki temelji na namišljenih nevarnih posameznikih in skupinah, ki jih ni mogoče več obvladati. Ambicija, da bo policija upravljala s strahom pred kriminaliteto, je še en prenos odgovornosti na policijo na področju, kjer lahko sama zelo malo naredi, če nima podpore drugih institucij in ljudi.

Literatura

1. Atkins, S., Husain, S., Storey A. (1991). **The influence of street lighting on crime and fear of crime**. Crime Prevention Unit Paper, 28. London, Home Office.
2. Bayley, D. (1994). **Police for the future**. New York, Oxford University Press.
3. Bennett, T. (1990). Tackling fear of crime, **Home Office Research Bulletin**, 28: 14–19.
4. Boomkens, R. (2004). "Towards the capsular city? Public safety and public fears" V Kees Van der Vijver & Jan Terpstra (ur.) **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
5. Brereton, D. (1999). **Do women police differently? Implications for police- community relations**. Second Australasians Women nad Policing Conference. Queensland, Emanuel College. Dostop 10.9.2007 na
6. <http://www.aic.gov.au/conferences/policewomen2/Brereton.html>
7. Covington, Jeanette and Taylor, Ralph B. (1991). Fear of crime in urban residential neighbourhoods; implications of between and within neighbourhood sources for current model, **Sociological Quarterly**, 32 (2): 231–250.
8. Council of Social Development (2004). **Organizing social security** (advice 31). The Hague, Sdu Publishers.
9. Crawford, A. (2004). The governance of urban safety and the politics of insecurity V Kees Van der Vijver & Jan Terpstra (ur.) **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
10. Chambers, G. and Tombs, J. (1984). **The British Crime Survey Scotland**. Scottish Office Central Research Unit.
11. Duyvendak, J. W. (2004). Neighbourhoods, cohesion and social safety V Kees Van der Vijver & Jan Terpstra (ur.) **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
12. Ditton, J. (2000). Crime and the city. Public attitudes towards open-street CCTV in Glasgow. **British Journal of Criminology**, 40: 692–709.
13. European Communities (2004). **A review of scientifically evaluated good practices for reducing feelings of insecurity or fear of crime in the EU member states**. European Crime Prevention

- Work. Dostop 10.9.2007 na: http://ec.europa.eu/justice_home/eucpn/docs/review_reducing_feelings_insecurities_fear_crime_en.pdf
14. Farrall, S., Bannister, J., Ditton, J., Gilchrist, E. (1997). Questioning the measurement of the 'fear of crime'. Findings from a major methodological study. *British Journal of Criminology*, 37: 658-679.
 15. Farrall, S. and Ditton, J., Bannister, J., Gilchrist, E. (2000). Social Psychology and the Fear of Crime: Re-Examining a Speculative Model. *British Journal of criminology*, 40 (3): 399-413.
 16. Ferraro, K. F. (1996). Women's fear of victimization: Shadow of sexual assault? *Social Forces*, 75, 667-690.
 17. Frijda, N. H. (1986). *The emotions*. Cambridge: Cambridge University Press/Paris, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme.
 18. Garland, D. (2000). The culture of high crime societies: Some pre-conditions of recent 'Law and Order' policies. *British Journal of Criminology*, 40: 347-375.
 19. Gilchrist, E., Bannister, J., Ditton, J., Farrall, S. (1998). Women and the »Fear of Crime«. *British Journal of Criminology*, 38 (2): 283-298.
 20. Hale, C. (1992). *Fear of crime: A review of the literature*. Report Prepared for the Metropolitan Police Service Working Party on Fear of Crime. Canterbury, University of Kent.
 21. Hatalak, O., Del Frate, A., Zvekić, U. (ur.) (1998). *The International Crime Victim Survey in Countries in Transition*. Rome, UNICRI.
 22. Haynie, D. (1998). The gender gap in fear of crime, 1973-1994: A methodological approach. *Criminal Justice Review*, 23(1): 29-50.
 23. Hope, T. (1995). Community crime prevention. V Michael Tonry in David Farrington (ur.). *Building a safer society*. Chicago in London, The University of Chicago Press.
 24. Hope, T., Hough, M. (1988). Area and crime and incivility: A profile from the British Crime Survey, In: *Communities and crime reduction*. London, Home Office Research Study
 25. Karamé, K. H. (2001). Military women in peace operations – Experiences of the Norwegian Battalion in UNIFIL 1978-1998. In Louise Olsson & Torunn Tryggestad (eds.). *Women and international peacekeeping*. London, Frank Cass.
 26. Kury, H. (ur.). (2001). *International comparison of crime and victimization*. The ICVS. Willowdale, de Sitter Publications.
 27. Kury, H., Woessner, G., Lichtblau, A., Neumaier, A. (2004). Fear of crime as background of penal policy in Gorazd Meško, Milan Pagon, & Bojan Dobovšek (ur.). *Policing in Central and Eastern Europe – Dilemmas of contemporary criminal justice*. Ljubljana, Slovenia, Faculty of Criminal Justice.
 28. Lerner, M. J. (1980). *The belief in a just world - A fundamental delusion*. New York, London, Plenum Press.
 29. Lasthuizen, K., van Eeuwijk, B.A.P., Huberts, L. W.J.C. (2005). How policing can reduce feelings of insecurity: Results from survey research in the Netherlands, *Police Practice & Research, an International Journal*, 6: 375-390.
 30. McConville, M. and Shepherd, D. (1992). *Watching police, watching communities*. London/New York: Routledge.
 31. McGarrell, E., Giacomazzi, A., and Thurman, Q. C. (1997). Neighbourhood disorder, integration and the fear of crime. *Justice Quarterly*, 14 (3): 479-500.
 32. Meško, G. (2004). Local safety councils in Slovenia – A story on attempts to make communities responsible for solving crime and safety problems in Gorazd Meško, Milan Pagon in Bojan Dobovšek (ur.). *Policing in Central and Eastern Europe – Dilemmas of contemporary criminal justice*. Ljubljana, Slovenia, Faculty of Criminal Justice.
 33. Meško, Gorazd. (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji : raziskovalno poročilo*. Ljubljana, Visoka policijsko-varnostna šola.
 34. Meško, G., Petrovec, D., Muratbegović, E., Areh, I., Rep, M. (2006). Strah pred kriminaliteto v Sloveniji in Bosni in Hercegovini – izidi primerjalne študije. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 57 (1): 3-14.
 35. Meško, G., Cegnar, K., Cerar, I., Gavez, T., Ulčar, M. (2007). *Attitudes towards Punishment in Slovenia*. Paper Presented at the Irish Criminology Conference, Dublin, University College of Dublin.
 36. Michau, Lori. (2005). *Good practices in designing a community-based approach to prevent domestic violence*. Dostop 15. septembra 2007 na United Nations Division for the Advancement of Women. www.un.org/womenwatch/daw/egm/vawgp2005/docs/experts/michau.community.pdf
 37. Mistry, D. (2004). *Falling crime, rising fear: 2003 National Victims of Crime Survey*. Dostop 15. septembra 2007 na <http://www.iss.co.za/pubs/CrimeQ/No.8/Mistry.htm>
 38. Mockaitis, Thomas R. (2003). "Winning hearts and minds in the war on terrorism". V Thomas R. Mockaitis, & Paul Rich (eds.). *Grand strategy in the war on terrorism*. London, Frank Cass
 39. *National crime victimization survey*. Dostop 15. septembra 2007 na http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/cvict_c.htm#vtrends
 40. Newman, O., Franck, K. A. (1980). *Factors influencing crime and instability in urban housing developments*. Washington, National Institute of Justice.
 41. Oh J.-H. (2003). Assessing the Social Bonds of Elderly Neighbors: The Roles of Length of Residence, Crime Victimization, and Perceived Risk. *Sociological Inquiry*, 73 (4): 490-510.
 42. Pain, H. R. (1995). *Social geographies of women's fear of crime*. Division and Environmental Management. University of Northumbria. Dostop 15. septembra 2007 na <http://www.ingentaconnect.com/content/rhs/tibg/1997/00000022/00000002/art00006>
 43. Plan It Safe: *Community safety and women's fear of crime*. Violence Against Women Specialist Unit Communities Division NSW Department of Community Services Locked, Australia. Dostop 15. septembra 2007 na http://www.lawlink.nsw.gov.au/swp/swp.nsf/pages/swp_2
 44. Price, B. R. (1996). Female police officers in The United States. V Milan Pagon (ur.). *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*. Ljubljana, College of Police and Security Studies.
 45. Roberts, J. V., Stalans, L. J., Indermaur, D., Hough, M. (2003). *Penal populism and public opinion. Lessons from five countries*. Oxford, Oxford University Press.
 46. Romer, D., Jamieson, K. H., A. S. (2003). *Television news and the cultivation of fear of crime*. Oxford, Oxford University Press.
 47. Salmi, S. and Gronroos, M., Keskinen, E. (2004). The role of police visibility in fear of crime in Finland. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 27: 573-590.
 48. Sherwood, W. J., Singh, B. K., Singh, B. B. (1994). Urban youth, fear of crime, and resulting defensive actions. *Adolescence*, 29: 223-330.
 49. Stanko, E. (1995). *Women, Crime, and Fear* in Wesley Skogan. 1995. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Reactions to Crime and Violence. Beverly Hills, Sage Publications 539: 46-58.
 50. Taylor, R. B., Harrall A. V. (1996). *Physical environment and crime*. Final summary report presented to the National Justice Institute of Justice. Washington DC: National Justice Institute of Justice.

51. Terpstra, J. (2004). Governing the police in the local governance of crime and disorder in Kees Van der Vijver in Jan Terpstra (ur.). **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
52. Tulloch, J., Lupton, D., Blood, W., Tulloch, M., Jennet, C., Enders, M. (1999). **Fear of crime**. Canberra, Attorney's General Department. Dostop 15.9.2007 na
53. http://ec.europa.eu/justice_home/eucpn/docs/review_reducing_feelings_insecurities_fear_crime_en.pdf
54. Tweksbury, R., Mustaine, E. E. (2003). College students' lifestyles and self-protective behaviors. **Criminal Justice and Behavior**. 30: 302–327.
55. Van den Broeck, T. (2004). "Words like daggers"... A community's perspective on social safety policy in urban areas in Kees Van der Vijver in Jan Terpstra (ur.). **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
56. Van der Torre, E.J. (1993). **Police work: police styles, community policing, professionalism**. Alphen aan den Rijn, Samson.
57. Van der Vijver, K. (1993). *De burger en de zin van strafrecht*. Lelystad: Koninklijke Vermande BV.
58. Van der Vijver, K. (2004). Public safety and the role of the police. Some theoretical Considerations in Kees Van der Vijver in Jan Terpstra (ur.). **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
59. Van der Vijver, K. and Terpstra, J. (2004). Introduction in Kees Van der Vijver in Jan Terpstra (ur.). **Urban safety: Problems, governance and strategies**. Enschede, Institute for Social Safety Studies (IPIT).
60. Warr, M. (1984). Fear of victimization: Why are women and the elderly more afraid?. **Social Science Quarterly**. 65: 681–702.
61. Van der Wurff, A. (1992). **Nature and backgrounds of fear of crime in residential surroundings**. Amsterdam, Dissertation University of Amsterdam .
62. Van der Wurff, A., Van Staalduinen, L., Stringer, P. (1989). Fear of crime in residential environments: Testing a social psychological model. **Journal of Social Psychology**. 129 (2): 141–60.
63. Xu, Y. and Fiedler, M. L., Flaming, K. H. (2005). Discovering the impact of community policing: The broken windows thesis, collective efficacy, and citizens' judgment. **Journal of Research in Crime and Delinquency**. 42 (2): 123–146.
64. Zvekić, Uglješa (1998). **Criminal victimization in countries in transition**. Rome: UNICRI.

Police and fear of crime

Gorazd Meško, Associate Professor of Criminology and Dean at the Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Kotnikova 8, 1000 Ljubljana, Slovenia

Marte Fallshore, Associate Professor of Cognitive Psychology, Central Washington University, USA

Aleksander Jevšek, LLM, Head of the Crime Investigation Police, Ministry of the Interior, Štefanova 2, 1000 Ljubljana

The authors discuss the role of the police in reducing fear of crime, which is obviously a larger problem than a crime itself. Fear of crime leads to sentencing populism and to the belief that the system of social control is not functioning, resulting in the demand for more severe punishment and the emergence of vigilantism. The authors describe the factors that cause fear of crime and present the socio-demographic and socio-psychological model developed by Van der Wurff, Van Staalduinen and Stringer (1989). They also present the contradictions and inconsistencies in literature dealing with fear of crime. These contradictions mainly concern conceptions of crime, the relative objectivity of perception of crime and the presentation of crime as a growing problem. The authors also pay attention to public, political and mass media presentations of the police role, as well as to the consequences of expectations that people have of the police. The findings indicate that particular attention should be paid to women and the elderly, who are in principle more afraid of crime than other people. In coping with fear of crime, it is necessary to take into account the assessment of victimization, vulnerability and strength of social control. According to the theory of police activity, the visibility and availability of police officers are the most important factors that contribute to an increase in feelings of safety. However, people expect effectiveness from police officers, as well as availability, visibility and politeness. Community policing is actually based on these factors, although it cannot have any impact on the decay of a neighbourhood, for example, because this is a matter outside the competencies of the police. The role of the police in the reduction of fear of crime is controversial; on the one hand the presence of the police in neighbourhoods comforts its residents but, on the other, it can be interpreted as a consequence of higher risk of crime and violation of public order.

Key words: fear of crime, police, community policing, neighbourhood, community

UDC: 351.74 + 179.6 : 343.3/7